

hogy megyénk területén 2-3 százalékkal javult a szaktanári ellátottság. Különösen a városokban jelentős a fejlődés. Ez érthető, mert a városokból is sokan járnak ki tanítani, s amikor lehetőség kínálkozik, ezek a kijárók is megpályázzák a városban meghirdetett állásokat.

— Mit jelent a kisvárosoknak és falvaknak a pályázati rendszer?

— Továbbra is gondot okoz ezeknek az iskolákban az ellátása. A megye területén 17 olyan tanyai iskolánál meghirdetett állás volt, amelyet a végzők egyáltalán nem pályáztak meg. A kezdő pedagógusok pályázataiból kitűnik, hogy nem szívesen mennek vidékre. Lehetőségünk volna arra is, hogy utolsó éves jelölteket igényeljük az oktatási intézményekből, de az utolsó éves hallgatók sem szívesen mennek ki falura tanítani. Ezeket az állásokat a kinevező szervek kénytelenek voltak kétszer, háromszor is meghirdetni.

— Hogyan lehetne ezen változtatni?

— A létfeltételeket kellene javítani ezekben az iskolákban.

— Technikailag milyen problémái vannak a pályázati rendszernek?

— Sokszor sem a végző hallgató, sem a munkáltatók nem tartják be a minisztériumi utasításokat. Ezek ugyanis előírják, hogy a végző hallgatók három helyre adhatnak be pályázatot egy időben. Az egyetemek, főiskolák, tanítóképzők a három pályázathoz csatolják a jellemzéseket. Sok olyan végző hallgató pályázott megyénkben, aki csak egyszeri kérelmet adott be. Ez azt mutatja, hogy előzőleg már 3 helyre elküldték pályázatukat, és se szeri se száma az olyan pályázatoknak, amelyeket ennél több helyre is elküldtek. Ebből adódott, hogy néhány hallgató pályázatát egyszerre több helyen is elfogadták. Ez aztán többlet munkát adott a kinevező szerveknek, ugyanis a pályázati bizottságok által elfogadott pályázók az állást sorban lemondták, s emiatt azokat újra meg kellett hirdetni.

Néhány pályakezdésbe próbáltam betekinteni, meghallgattam néhány véleményét. Receptként ezek közül egyiket sem ajánlhatom, hiszen annyi szubjektív tényező befolyásolja a fiatalok pályakezdését. De a különböző vélemények talán elgondolkoztatnak.

LACZÓ KATALIN

Egyetemi testnevelés, egyetemi sport

(Folytatás)

Nagyon fontos a KISZ-alapszervezetek hozzáállása ebben a kérdésben. S hogy van-e igény a tömegsportra? Nem nehéz felfedezni az érintett elég nagyszámú tömegben az esetleges féltékenység és vélt ügyetlenség gátló tényét, amelyet érdemes lenne legyőzni, mert korlátozza, gátolja a természetes mozgásigény kielégítését. Az egészségügyi szempontok mellett nem hanyagolható el a felüdülést szolgáló sporttevékenység sem, s még vizsgaidőszakban is érdemes a szellemi felüdülés érdekében testmozgást végezni. S miért ne szervezzenen történjen ez, hiszen a szervezéssel lehet segíteni a létesítmények hiányának problémáján is.

Megoldást szolgáló javaslatok

Mindenekelőtt döntően fontos a létesítmények biztosítása. Nagyon hasznos lenne a két egyetem és a SZEAC együttműködése, közös tervek, és beruházásokra vonatkozóan, nagyobb terveknél pedig a várossal kooperálva. A SZEAC létesítményei, ugyanis eléggé korszerűtlenek, s önmagában az egyesület nem képes újakat létrehozni, mert anyagi dotációja csak a karbantartásra és a felújításra elég. Az MTS évi tömegsport-támogatását jó lenne úgy elosztani, hogy az az egyetemi tömegsport számára is megfelelő legyen,

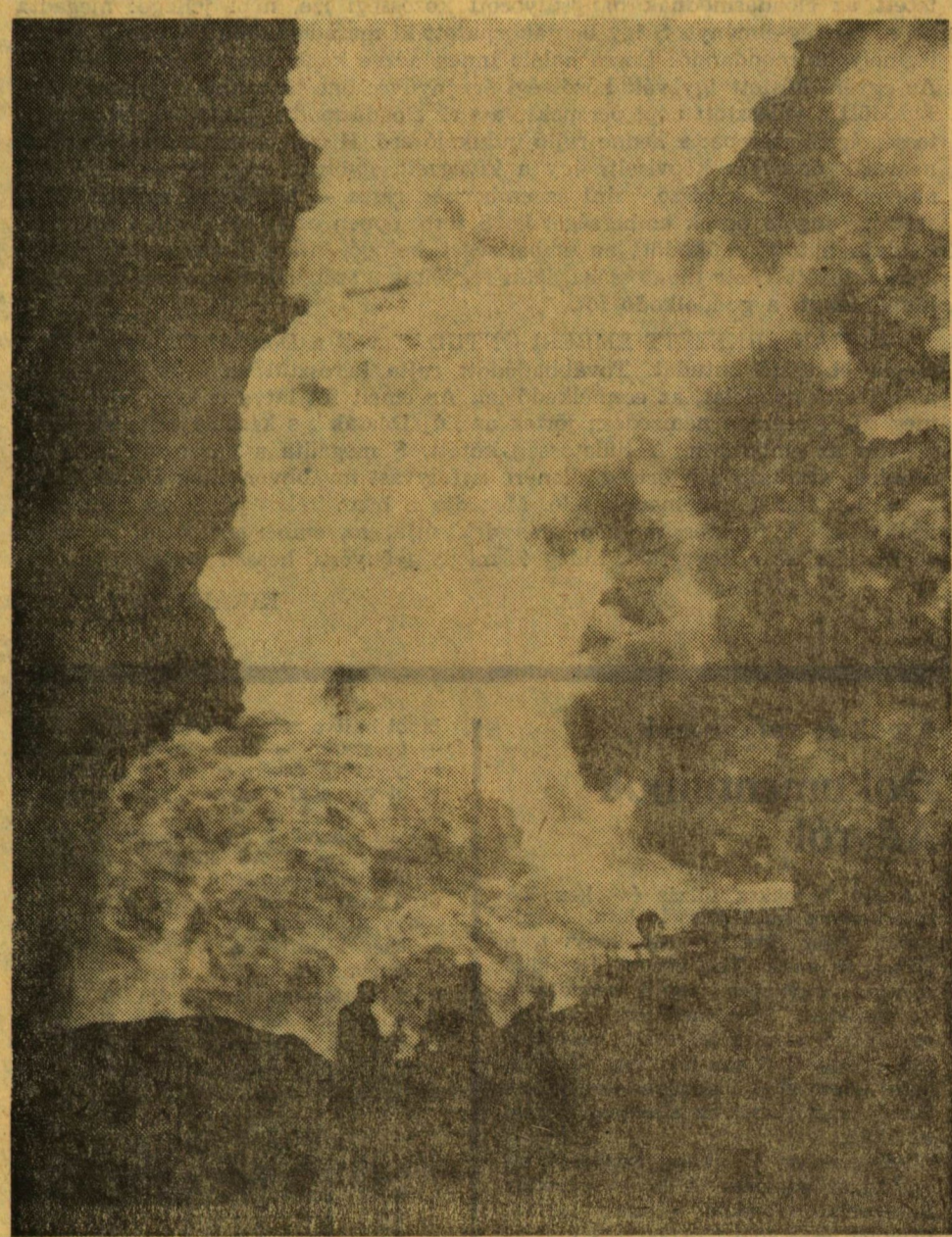
továbbá a SZEAC-nak is többlet kellene erre a célra áldoznia. Az egyetemi sportlétesítmények tervszerű kihasználását illetően meg kell említeni Tari János ésszerű javaslatát: Konkret, úgynevezett sportcsoportokat kellene alakítani, amelyek biztosítanák a szervezett sportolást, edzéseket, versenyek szervezésével, karok között és karokon belül. Ez a megoldás a tömegsport igényeit jobban kielégítené és segítené a SZEAC-nak az utánpótlás felkutatását.

Ezen a ponton a KISZ-nek rendkívül fontos szerepe lenne, különös tekintettel a sportfelelősökre.

Azt hiszem, a testi nevelés fontosságát az egész ember nevelése szempontjából könnyen beláthatjuk. Most, hogy a testnevelés és sportmozgalom, mint tömegszervezet a párt irányítása alá került, jogos reményeket támasztunk a kérdés megoldásával kapcsolatban annál is inkább, mert a JATE és SZOTE MSZMP végrehajtó bizottságai határozatban szögezték le a testnevelés és sport fontosságát a kommunista szakemberképzésben. Kötelezik a párt- és KISZ-szervezeteket az ezzel való fokozottabb törődésre. A vágrehajtó bizottság kétvétenként napirendre tűzi a testnevelés és sport helyzetét. Felhívják a figyelmet, hogy az egészséges nevelésbe beilleszkedve, fontosságának megfelelően kell foglalkozni az egyetemi ifjúság testnevelésével.

Természetesen nem a versenysport erőltetéséről van szó, hanem bizonyos mozgásigény kielégítésének megszerzéséről a tömegsport keretein belül.

ZSEMBERY ANTAL

OLAJTÚZ

Szavay István felvétele

50 ÉVE HALT MEG ADY

Ady Endre, a XX. századi magyar líra forradalmár megújítója 1919. január 27-én, ötven éve halt meg. Összeállításunkat az egyik legnagyobb magyar költőre emlékezve közöljük.

Megjegyzések Ady egyik verséhez*

Dózsa György lakomáján

*Sebő pajtás, mit szól a gyomrod?
Pajtás, ebeké a vérünk:
Fejünk fölött varjak kárognak.
Pajtás, meghalt a vezérünk.*

*Sebő pajtás, jóllaktunk egyszer.
Holt ember varjaknak étkük.
Pajtás, mi voltunk a rossz varjak.
Mi éhesen széjjeltéptük.*

*Különb volt, mint nyolcvan apátúr.
Szentebb úr nem vala itten,
Úgy trónolt ott, a tüzes trónon,
Mint az egekben az Isten.*

*Gyomrunkban az élet s az átok,
Hajh gyomor, hajh kutya bendő,
Ti vagytok Magyarország sirja
S ti lesztok majd a jövendő.*

*Tréfás gyilkosok csiklandozták
S meghalt komoly, büszke fővel,
Háta mögött egy püspök állott
Szentelt vízzel és füstölővel.*

*Lesz bőjtje a nagy lakomának,
Lesz új vezér és új Dózsa,
Sebő pajtás, ne köpködj: megvált
Bennünket a Dózsa trónja.*

1908 ÁPRILISÁNAK első felében írta Ady ezt a versét. Lehet, hogy Achim András nem sokkal előbb — március 21-én — kelt levelének a hatása alatt, annak kérésére mintegy válaszként. Akkoriban fejezte be sajtóvétségért kirott büntetését a bekési parasztvezér, s megköszönve Adynak feyházba küldött üdvözlő sorait, többek között így írt: „...tehát ismét nyitva a ketrec és mink üvöltöztünk itt a széles nagy rónákon, hogy éhes, hogy nyomorult, hogy árva, — hajh, de gyáva is már a magyar paraszt, — elpusztult, elsenyvedt! Hejh — édes apám, lelke danoló madara, tanáld már ki! danold már ki azt a nótát, amitől egyszer nem is oly régen, oly szépen égtek itt az úri kastélyok és plébániák”. S pár héttel később, ahogy megkapta Ady ezt a levelet: megszületett a *Dózsa György lakomáján* című költemény.

Igaz: a kastélyokat lángra lobbantó, lelkesítő mű helyett a tudatosság versét írta meg Ady. De mindég ennek hiányában vélte megelni ő a paraszti osztály tragédiáját. Azt fájlalta, hogy „nincs zenebona”, hogy „a falu nem haragszik, a falu csak pusztul és néptelenedik”. Fájt neki, hogy „nem fog már kaszárt a paraszt”, hanem csak „koldul”, alázkodik. Fájt, hogy ha néha ki is egyenesednek a megtört gerincek, akkor is csak értelmetlen tettek, anarchisztikus lázongásokra van már erő bennük. Kérdéses volt előtte, hogy „lesz-e valami haszna is a haladásnak” az ilyenfajta megmozdulásokból. Fájlalta a tudatosság felöltő hiányát. „Be kár — jegyezte meg egy papokat elűző falusi mozgolódás híreit hallva —, hogy ez a szép forradalmi néperő hűjjával van a vezetésnek, a kemény, együttes, kultúra- és szabadságcsináló felhasználásnak”. S Achim levelére mintegy válaszként erről az általa legfontosabbnak tartott kérdéstről: a tudatosságról írt. Illetve ehhez a mondanóhoz a választott téma, a dózsai „lakoma”. A forradalmár magányát, a tudatos élet magányát jelenítette meg a saját katonáitól szétépett parasztvezér. A szó szoros értelmében a tudatosság-hiány ölte meg őt: a vak, ostoba, vandáli ösztönök falták a testét. A paraszti megmozdulások tragédiája látszott: a hiányzó tudat, a rontó ösztönösség. A lényegről vallott a szélsőségesen egyenítő, kielező kép.

Ascher Oszkár, kinek egyik kedves műsorszámra volt ez a költemény: a „két kuruc beszélget” típus egyik korai darabjának fogta fel a verset: „drámai párbeszédnek”. Úgy adta elő, mintha ketten állnának egymással szemközt „egy öntudatosabb, kemény parasztforradalmár” s egy kétségbeesett, sírásra hajló, megviselt vitéz. S a megszólítások gyakorisága, a folyvást visszatérő „pajtás”, „Sebő pajtás” név, és a felöltő szaggatottság, az ugráló szerkesztés mintha igazolta is volna némileg ezt az elképzelést. Viszont mégsem lehet csupán véletlennek tekinteni azt, hogy a látható nyelv (ellentétben a „két kuruc beszélget” típusú versekkel) sehol semmilyen formában sem jelzett dialógust; ellenkezőleg: szembeötlően egybemosott. Az írói szándék tükröződött ebben. Éppen, mint az *Esze Tamás komája* nem beszélgetés, de álcázott monológ, vak dialóg volt ez a költemény is. Tévedett Ascher, mi-for párbeszédből eredeztette belső tépettségét. Nem a beszélgetés, de a hangos gondolkodás, a vívódás szaggatottsága volt ez. Olyan fajta felzaklatottság, melyhez elválaszthatatlanul hozzátartozik a néma döbbenet, az önmagába néző keserű töprengés. S ez a sajátos szaggatottság, — *reflexív rapszódikuság* — jellemezte mindenekelőtt a költemény hangulatát. Ez jelentette központi formáló elvét.

ERRE A REFLEXÍV rapszódikuságra utalt rögtön a költői indítás: az élre dobott, választ nem váró, tépelődő kérdés: „Sebő pajtás, mit szól a gyomrod?” S a szakasz folytatása csak tovább fokozta ezt a kezdetet. Mozaik-jellegű volt a szerkesztés. Ugrálón, messziről kerültek együvé az egyes mozzanatok, mintha csak valamifajta belső tudatsodrast lefényképező, sajátos monológ — monologue interieur — lett volna a vers. Egy reflexív jellegű értékelő mondat követte a nyitó tépelődő kérdést („Pajtás, eb-ké a vérünk”),

(Folytatás a 6. oldalon.)

* Király István Kossuth-díjas tanszékvezető egyetemi tanár, az irodalomtudományok doktora, az Ady-Emlékbizottság tagja a szerkesztőség kérésére engedte át a Szegedi Egyetemnek közlésre e tanulmányát, rövidesen megjelenő Ady-monográfiájának egy részletét. Király professzor 1957-59 között tudományegyetemünk oktatója volt.